

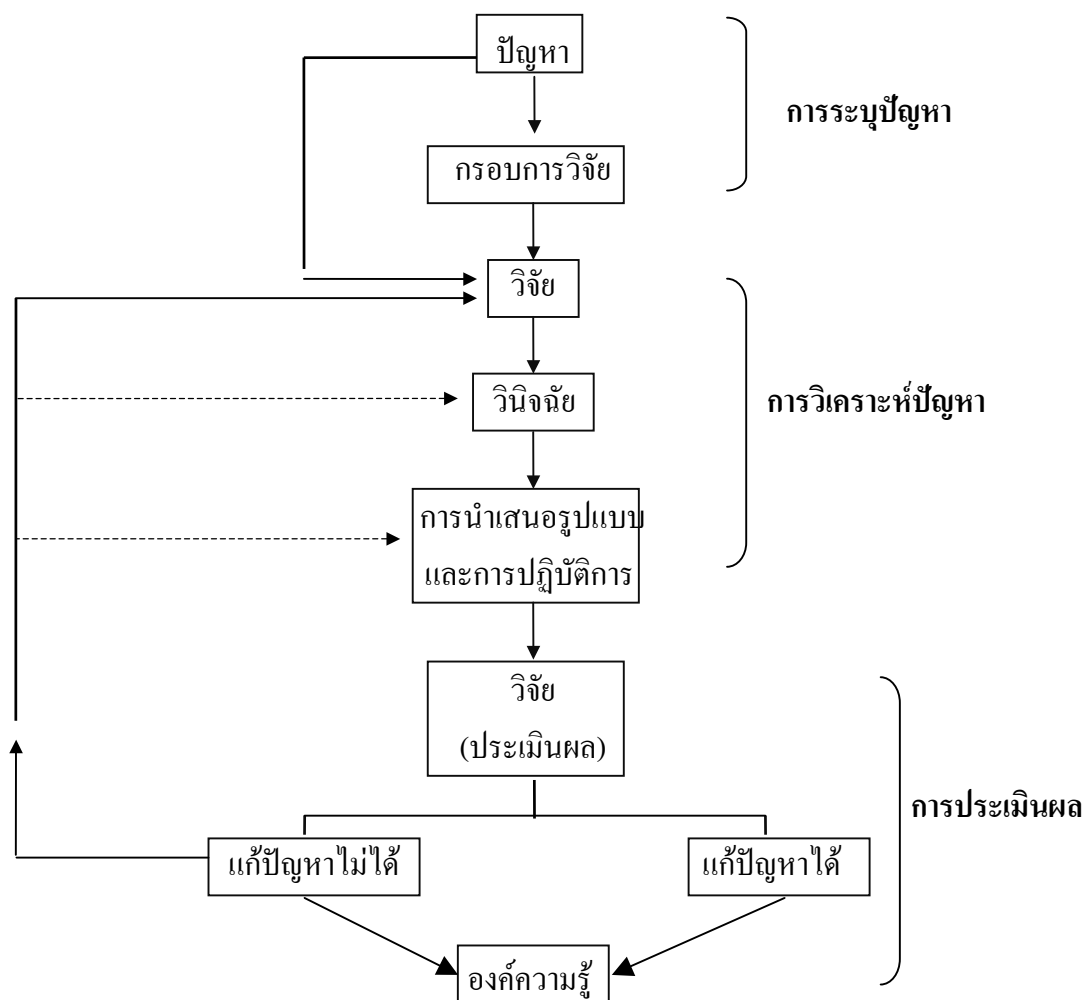
บทที่ 3 วิธีการวิจัย

การวิจัย เรื่องการประสานสารสนเทศร่วมกับองค์กรท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลและสถานีอนามัยตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research : AR) เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สามารถสนองการประสานข้อมูลและสารสนเทศร่วมกับสถานีอนามัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวได้ว่า วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นวิธีการวิจัยประยุกต์ในลักษณะหนึ่งที่มีมุ่งในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นเรื่อง ๆ ไป ผลการวิจัยประเภทนี้ใช้ได้^๓ในขอบเขตของปัญหานั้น ๆ เท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538 : 19) ดังนั้น

ในบทนี้ผู้วิจัยจึงนำเสนอกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยยึดขั้นตอนการดำเนินงานของไบรแมน (Bryman, 1989 : 180) โดยที่กระบวนการวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

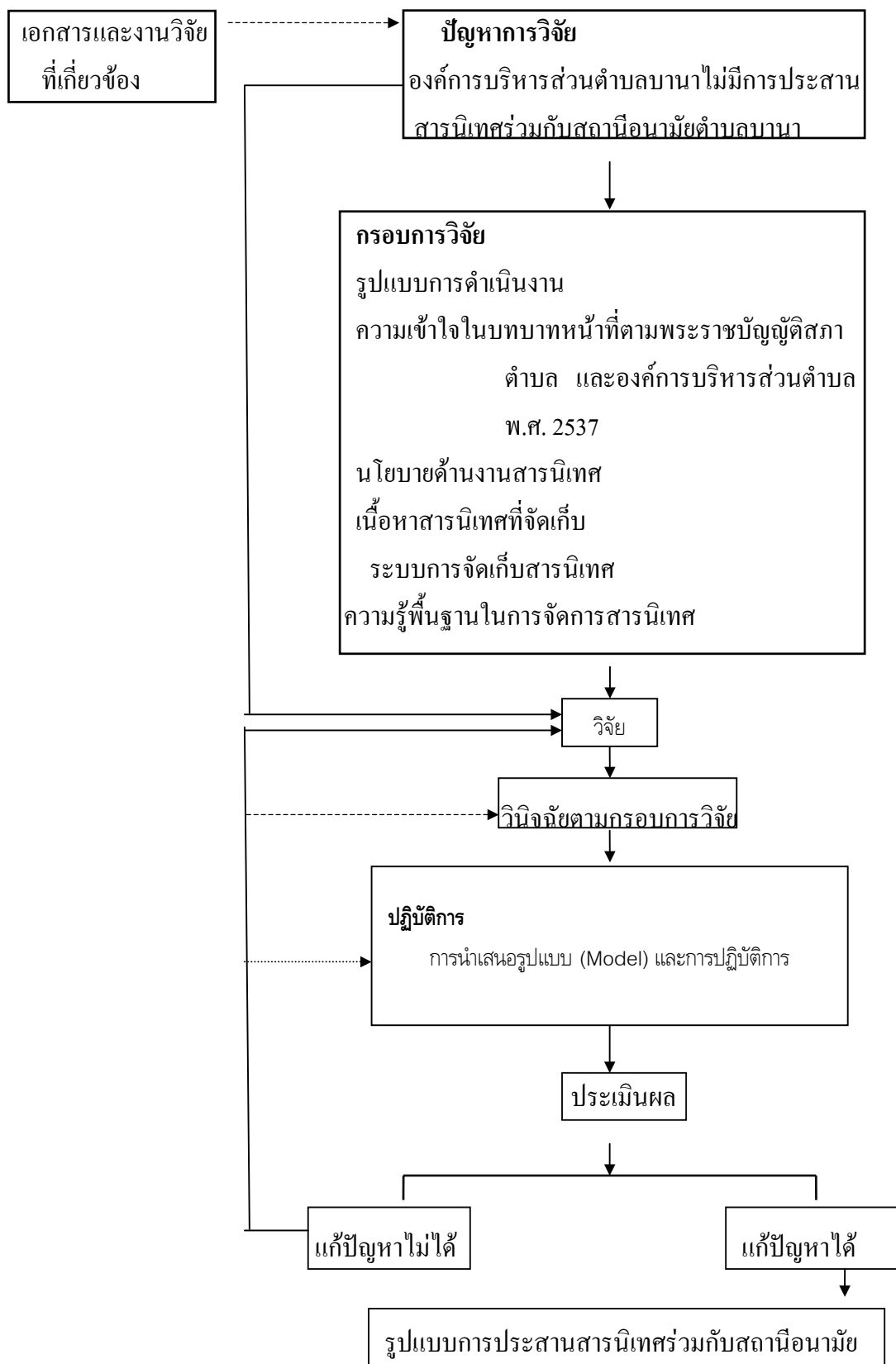
1. การระบุปัญหา ได้แก่
 - 1.1 ปัญหาการวิจัย
 - 1.2 กรอบการวิจัย
 2. การวิเคราะห์ ได้แก่
 - 2.1 วิจัย
 - 2.2 วินิจฉัย
 - 2.3 การนำเสนอรูปแบบและการปฏิบัติการ
 3. การประเมินผล ได้แก่
 - 3.1 แก้ปัญหาได้
 - 3.2 แก้ปัญหาไม่ได้
- ขั้นตอนการดำเนินงาน แสดงได้ดังภาพประกอบ 6-7 ดังนี้

ภาพประกอบ 6 ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ ไบรแมน (Bryman)

ที่มา : ไบรแมน (Bryman, 1989 : 180)

ภาพประกอบ 7 ขั้นตอนการดำเนินงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการของผู้วิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการวิจัยในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การระบุปัญหา

1.1 ปัญหาการวิจัย

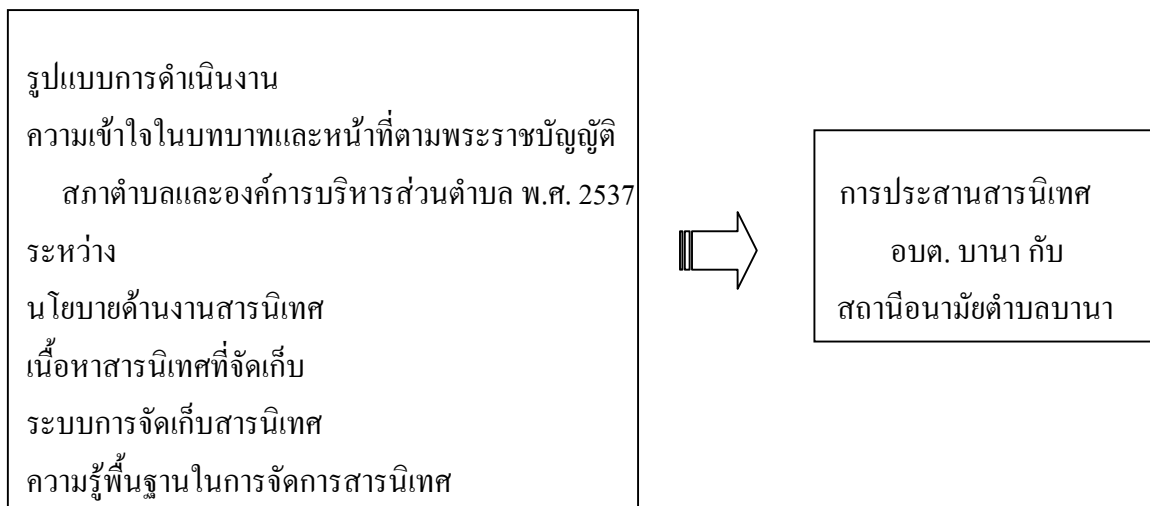
ก่อนที่ผู้วิจัยทำการศึกษาคำถามการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเคยเข้าไปติดต่อขอสารนิเทศเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานของชุมชนบานาจากองค์การบริหารส่วนตำบลบานา เมื่อประมาณเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 เพื่อใช้สารนิเทศเหล่านั้นศึกษาและวิเคราะห์สภาพพื้นฐานของชุมชนบานาเป็นเบื้องต้นก่อนการปฏิบัติงานภาคสนามของ โครงการเผยแพร่สารนิเทศสู่ชุมชน ซึ่งเป็นรายวิชาหนึ่งในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ การร้องขอสารนิเทศดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยทราบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบานา ไม่ได้จัดเก็บสารนิเทศของชุมชนแต่อย่างใด นอกจากนี้ประธานคณะกรรมการบริหารและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบานายังแนะนำให้ผู้วิจัยไปติดต่อขอสารนิเทศดังกล่าวจากสถานีอนามัยตำบลบานาแทน ข้อเท็จจริงดังกล่าวดังกล่าวจุดประกายให้ผู้วิจัยเกิดคำถามการวิจัยว่า “องค์การบริหารส่วนตำบลบานา ดำเนินงานพัฒนาอะไรบ้าง และในงานบางงานที่ซ้ำซ้อนกับสถานีอนามัยตำบลบานานั้น ทั้งสององค์กรมีการประสานงานและประสานข้อมูลกันอย่างไร และหากองค์การบริหารส่วนตำบลบานา มีรูปแบบสารนิเทศที่สามารถประสานกับสถานีอนามัยตำบลบานาและหน่วยงานอื่นๆ ที่มีภาระงานสอดคล้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลก็จะเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กรมากขึ้น” จึงเกิดเป็นสมมติฐานเบื้องต้นว่า “อาจเป็นเพราะข้อจำกัดหรือปัจจัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบานานั้นเอง ที่ส่งผลต่อการประสานสารนิเทศร่วมกับสถานีอนามัยตำบลบานา”

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการประสานสารนิเทศระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลบานาและสถานีอนามัยตำบลบานามากขึ้น การศึกษาดังกล่าวจะนำไปสู่การค้นหาคำตอบหรือความรู้เกี่ยวกับการประสานสารนิเทศระหว่างองค์กรท้องถิ่นอีกมิติหนึ่ง

1.2 กรอบการวิจัย

จากการศึกษา แนวคิดเชิงทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ตัวแปรของ องค์การบริหารส่วนตำบลบานา ที่ส่งผลต่อการประสานสารนิเทศร่วมกับสถานีอนามัยตำบลบานานั้น แสดงได้ดังภาพประกอบ 8 ดังนี้

ภาพประกอบ 8 ตัวแปรขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา ที่ส่งผลต่อการประสานงานพิเศษร่วมกับสถานีอนามัยตำบลบานา

2. การวิเคราะห์ปัญหา

2.1 วิจัย

ในขั้นตอนนี้เป็นการเข้าสู่สนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการเข้าสู่ภาคสนามออกเป็น 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการประสานงานพิเศษขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาและสถานีอนามัยตำบลบานา โดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย ปลัด คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบานาและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล สถานีอนามัยตำบลบานา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพงานสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาและสถานีอนามัยตำบลบานา ทั้งในส่วนของจัดการสาธารณสุขภายในองค์กร และสาธารณสุขที่ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กร โดยวิธีการสังเกตการณ์ การศึกษาเอกสารขององค์กร และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย สภาและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบานา และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล สถานีอนามัยตำบลบานา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้สาธารณสุขในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาและสถานีอนามัยตำบลบานา โดยวิธีการศึกษาเอกสารขององค์กรในส่วนที่เป็นแผนพัฒนาและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย ปลัด คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบานาและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล สถานีอนามัยตำบลบานา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นการวิจัยตัวแปรเพื่อต้องการทราบว่าตัวแปรนั้น ๆ เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดผลเช่นนั้นหรือไม่ อย่างไร และนำผลการวิจัยไปแก้ปัญหานั้น ๆ ในประเด็นนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของแต่ละตัวแปรไว้กว้าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการดำเนินงาน

รูปแบบการดำเนินงาน หมายถึง ลักษณะหรือประเภทของโครงการ งาน และกิจกรรม เพื่อการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารขององค์กร ซึ่งได้แก่ แผนพัฒนาตำบลของ องค์การบริหารส่วนตำบลบานา ประจำปี 2541 ในส่วนของโครงการ งาน และกิจกรรม เพื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนระหว่างโครงการ งาน และกิจกรรมเพื่อการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนา คุณภาพชีวิตของชุมชนบานา

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ (Key Informant) คือ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบานา โดยมีโครงสร้างคำถามอย่างกว้าง ๆ ดังนี้

- กิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลบานา ควรเน้นและทำเพื่อชุมชน
- บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา กับการแก้ปัญหาสาธารณสุขตามที่ระบุไว้ใน พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการปกครองส่วนตำบล พ.ศ. 2537

2. ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการปกครองส่วนตำบล พ.ศ. 2537

พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการปกครองส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้ระบุอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

1. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
3. การป้องกันและระงับโรคติดต่อ
4. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. การส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ

7. การคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8. การปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

วิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เป็น พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในส่วนของการกำหนดอำนาจหน้าที่ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล และแผนการปฏิบัติการประจำปี 2541 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบนา เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบนาเกี่ยวกับแผนงาน โครงการ กิจกรรม เพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาสาธารณสุขของตำบล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับคณะกรรมการบริหารและกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบนาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างคำถามของการสัมภาษณ์

3. นโยบายด้านงานสารนิเทศ

นโยบายด้านงานสารนิเทศ ซึ่งเป็นแนวทางดำเนินงานของการจัดเก็บข้อมูลและสารนิเทศเพื่อการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลบนา ใช้วิธีการศึกษาเอกสาร คือ

3.1 มาตรา 67 และมาตรา 70 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งเป็นมาตราว่าด้วยการใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 การกำหนดนโยบายด้านงานสารนิเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลบนา

4. เนื้อหาสารนิเทศที่จัดเก็บ

เนื้อหาสารนิเทศที่จัดเก็บ คือ ประเภทสารนิเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบนา ตามอำนาจหน้าที่ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งมีกรอบการวิเคราะห์ดังนี้

4.1 การสังเกตการณ์เกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลในองค์การบริหารส่วนตำบลบนา

4.2 การศึกษาเอกสารขององค์กรที่เป็นแผนพัฒนาตำบลประจำปี 2541 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบนา เพื่อศึกษาถึงเนื้อหาข้อมูลและสารนิเทศประกอบการกำหนดปัญหาของชุมชน

5. ระบบการจัดเก็บสารนิเทศ

ระบบการจัดเก็บสารนิเทศ คือ วิธีการจัดเก็บสารนิเทศที่สามารถสืบค้นได้ ประกอบด้วย การใช้ระบบหัวเรื่อง เลขทะเบียน หรือระบบที่ประยุกต์ขึ้นใช้เอง ซึ่งมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการ คือ

1. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการดำเนินงานข้อมูล เอกสาร และสารนิเทศของ องค์การบริหารส่วนตำบลบานา

6. ความรู้พื้นฐานในการจัดการสารนิเทศ

ความรู้พื้นฐานในการจัดการสารนิเทศของบุคลากรที่รับผิดชอบงานสารนิเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา ได้แก่ คัดเลือก จัดหา จัดเก็บ สืบค้น และเผยแพร่สารนิเทศ

2.2 การวินิจฉัยตามกรอบการวิจัย

ในขั้นตอนการวิจัยนี้ เป็นการศึกษาตัวแปรโดยอาศัยกรอบการวิเคราะห์ตัวแปรว่าตัวแปรนั้น ๆ ส่งผลต่อการประสานสารนิเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาและสถานีอนามัยตำบลบานาหรือไม่ อย่างไร และผลการร่วมกันวินิจฉัยของผู้วิจัยและผู้เข้าร่วม โครงการวิจัยเพื่อแนวทางแก้ไขตัวแปรต่าง ๆ

2.3 การนำเสนอรูปแบบและการปฏิบัติการวิจัย

นำเสนอรูปแบบ (Model) โดยการนำข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค) ข้อมูลสถิติและตัวเลข ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา รวมทั้งข้อมูลจากบัญชี 1-6 และคลังข้อมูลสาธารณสุขของสถานีอนามัยตำบลบานา

ที่ผู้วิจัยและผู้เข้าร่วม โครงการวิจัยได้ทำการประมวลให้เป็นสารนิเทศกลางที่สามารถสะท้อนสภาพปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อให้้องค์การบริหารส่วนตำบลบานาและสถานีอนามัยตำบลบานาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนและนำสารนิเทศที่ได้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็นทำให้เกิดประโยชน์ที่ประหยัด และไม่ซ้ำซ้อน

3. การประเมินผล

3.1 ประเมินความพึงพอใจการใช้ข้อมูลและสารนิเทศจากรูปแบบการประสานสารนิเทศของ สภากงศ์การบริหารส่วนตำบลบานา คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่ สถานีอนามัยตำบลบานา หลังสิ้นสุดการดำเนินการทั้งหมด (Summative Evaluation)

3.2 ประเมินผลรูปแบบการประสานสารนิเทศที่ได้จากการปฏิบัติการวิจัย โดยสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักวิชาการสาธารณสุขระดับตำบล จังหวัดปัตตานี

กลุ่มประชากร

สถานการณ์ที่ศึกษาและหน่วยในการวิเคราะห์ คือ องค์การ (Organization) โดยมีสถานการณ์ในเรื่องของการจัดระบบและการประสานข้อมูลและสารนิเทศระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลบานาและสถานีอนามัยตำบลบานา

หน่วยในการปฏิบัติและหน่วยในการให้ข้อมูล (Recording Unit) ประกอบด้วยประชากร 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ร่วมโครงการวิจัยและกลุ่มผู้ประเมินการใช้รูปแบบการประสานสารนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท หลังจากทีโครงการวิจัยได้เสร็จสิ้นลง

1. กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัย

1.2 ผู้ปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบานา นักวิชาการสาธารณสุขระดับตำบล และหัวหน้างานสถานีอนามัยตำบลบานา

1.3 ผู้ใช้ข้อมูลและสารนิเทศ ประกอบด้วย สภาและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบานา และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล สถานีอนามัยตำบลบานา

2. กลุ่มผู้ประเมินการใช้ข้อมูลและสารนิเทศจากรูปแบบการประสานสารนิเทศเพื่อการพัฒนา

คุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท หลังจากทีโครงการเสร็จสิ้นลง ประกอบด้วยสภากงศ์การบริหารส่วนตำบลบานา คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบานา เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล สถานีอนามัยตำบลบานา และนักวิชาการสาธารณสุขระดับตำบล จังหวัดปัตตานี

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บข้อมูล 3 วิธี ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลจากเอกสาร โดยการศึกษาผลงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการวิจัย การกำหนดประเด็นและตัวแปรที่ศึกษา การกำหนดแนวคิด รวมทั้งการนำมาใช้ในการวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1.1 แผนพัฒนาตำบลของสถานีอนามัยตำบลบานา ประจำปี 2541 เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ถึงการใช้ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กร

1.2 แผนพัฒนาตำบลประจำปี 2541 และแผนพัฒนา 5 ปี ของ องค์การบริหารส่วนตำบลบานา ผู้วิจัยใช้เพื่อประโยชน์ดังนี้

1.2.1 เพื่อใช้ในการวิเคราะห์การใช้ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กร

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนระหว่างโครงการ งานและกิจกรรมเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนบานา

1.3 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เพื่อใช้เป็นกรอบการวิจัยในประเด็นของตัวแปรความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฯ

1.4 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยแนวทางการพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วน-ตำบล พ.ศ 2540 เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ถึงแนวทางการดำเนินงานจัดเก็บข้อมูลและการใช้ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบานา

2. การเก็บข้อมูลภาคสนามจากการสังเกตการดำเนินงานข้อมูล เอกสาร และสารสนเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลบานาและสถานีอนามัยตำบลบานา เพื่อศึกษาการเก็บรวบรวม การจัดเก็บและการใช้ข้อมูลและสารสนเทศภายในองค์กร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เนื่องจากเป็นการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่พบเห็นลักษณะของการสัมภาษณ์นั้นจะเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นเล่าเรื่องทั่ว ๆ ไป ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสนทนามากกว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ตามรูปแบบที่เฉพาะเจาะจง ในการบันทึกผู้วิจัยจะบันทึกด้วยเครื่องบันทึกเสียง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบานา คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบานา หัวหน้างานสถานีอนามัยตำบลบานาและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขสถานีอนามัยตำบลบานา

เครื่องมือในการวิจัย

ในการเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ 2 ประเภท คือ แบบบันทึกรายงานการประชุมและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเครื่องมือทั้ง 2 ประเภทนี้มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบบันทึกรายงานการประชุม มีรายละเอียดประกอบด้วย วัน เวลา สถานที่ประชุม ผู้บันทึก การประชุม ผู้เข้าร่วมประชุม ประเด็นหลัก ข้อเสนอเกี่ยวกับการดำเนินงานตามประเด็นหลัก ข้อเสนอสรุปของการประชุม และแนวทางการแก้ไขปัญหา
2. แบบสัมภาษณ์ เป็นลักษณะของคำถามแบบเปิด เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นในเชิงลึกส่วนหนึ่ง แบบสอบถามและโครงสร้างคำถาม มีดังนี้
 - 2.1 แบบสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบานา นักวิชาการสาธารณสุขและหัวหน้างานสถานีอนามัยตำบลบานา เกี่ยวกับการดำเนินงานสารนิเทศของทั้งสององค์กร โดยมีคำถาม ดังต่อไปนี้
 - 2.1.1 ลักษณะการจัดการข้อมูลและสารนิเทศในองค์กร
 - 2.1.2 ปัญหาการจัดการข้อมูลและสารนิเทศในองค์กร
 - 2.1.3 สภาพการใช้ข้อมูลและสารนิเทศในองค์กร
 - 2.2 แบบสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบานา นักวิชาการสาธารณสุขและหัวหน้างานสถานีอนามัยตำบลบานา เกี่ยวกับการประสานสารนิเทศระหว่างองค์กร คำถามมีดังต่อไปนี้
 - 2.2.1 ลักษณะความร่วมมือหรือการประสานสารนิเทศระหว่างองค์กร
 - 2.2.2 ลักษณะความร่วมมือหรือการประสานการดำเนินงานระหว่างองค์กร
 - 2.3 แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบานา เกี่ยวกับทัศนคติต่อกิจกรรมพัฒนาชุมชนโดยมีกรอบคำถามดังนี้
 - 2.3.1 กิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลบานา ควรเน้นและทำเพื่อชุมชน
 - 2.3.2 บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลบานากับการแก้ปัญหาสาธารณสุขตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537
 - 2.4 แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบานา เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ประเด็นคำถามได้แก่
 - 2.4.1 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลมีอะไรบ้าง

2.4.2 บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.4.3 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร

2.5 แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบานา เกี่ยวกับความเข้าใจในข้อมูล จปฐ. และ กชช.2ค โดยมีกรอบคำถามดังนี้

2.5.1 ข้อมูล จปฐ. และ กชช.2ค

2.5.2 ประเภทข้อมูลในแหล่งข้อมูลดังกล่าว

2.6 แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบานาเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลและสารนิเทศในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มาจัดกระทำแยกประเด็น และจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามความมุ่งหมายในการศึกษาวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการวิเคราะห์ตามกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษา วิเคราะห์ นำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์